

Verksamhetsrapport

efter kvalitetsgranskning av skolans arbete för
att säkerställa studiero vid Valboskolan i Färge-
landa kommun

Innehåll

Inledning

Bakgrund och syfte

Bakgrundsuppgifter om Valboskolan

Resultat

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av skolans arbete för att säkerställa studiero under hösten 2015 och våren 2016. Granskningen vid Valboskolan i Färgelanda kommun ingår i detta projekt.

Valboskolan besöktes den 19 till 21 januari 2016. Ansvariga inspektörer har utredare Josefine Esbjörnsson och utredare Andreas Leo varit. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av skolans arbete för att säkerställa studiero genomförs i ytterligare 19 kommunala skolor och 10 fristående skolor. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Bakgrund och syfte

Skolinspektionens egna erfarenheter och flertalet nationella undersökningar visar på problem med studiero i den svenska skolan¹. Enligt Skolenkäten 2014 (Skolinspektionen 2014b) upplever omkring varannan elev att andra elever stör ordningen i klassrummet och att de blir störda av hög ljudnivå under lektionerna. Vidare upplever var tredje elev att de inte har studiero på lektionerna. Många elever anser därtill att lärarna inte ser till att det råder studiero. Störst är

¹ Se exempelvis Skolinspektionen 2014a, Skolverket 2013a och SCB 2012.

problemen i grundskolans senare årskurser. Även lärarna upplever att en stor del av deras undervisningstid går åt till att hålla ordning i klassrummet (Lärarnas riksförbund 2014). Lärarna upplever dock inte lika stora brister i studieron som eleverna. Bilden av bristande studiero och ordningsproblem bekräftas i internationella mätningar såsom PISA, TIMMS och TALIS.

Studiero handlar både om elevernas arbetsmiljö och om deras möjligheter att nå målen för utbildningen. Syftet med kvalitetsgranskningen är att granska om skolan har ett tillfredsställande arbete för att främja och upprätthålla studiero för eleverna i undervisningen. Granskningen ska besvara den övergripande frågan om eleverna får studiero i undervisningen. Särskild vikt läggs vid själva undervisningssituationen, men skolans arbete och rektors ansvar i stort berörs delvis också. I varje skola som besöks, undersöks om läraren genomför undervisningen på ett sätt som främjar och upprätthåller studiero och om rektor genom sin styrning tar ansvar för att skapa förutsättningar för och främja studiero i undervisningen.

Bakgrundsuppgifter om Valboskolan

Valboskolan är belägen i Färgelanda kommun och omfattar årskurserna förskoleklass till årskurs nio. Denna granskning omfattar 237 elever i årskurserna 7-9. Skolans leds av en rektor.

Skolinspektionen genomförde år 2010 tillsyn av Valboskolan och i beslutet (dnr 43-2010:5112) konstaterades att elever och deras vårdnadshavare inte fick tillräcklig information om var eleven befann sig i förhållande till kunskapskraven, att målen för undervisningen inte synliggjordes för eleverna, och att det saknades en plan mot kränkande behandling som motsvarade författningarnas krav. Tillsynen avslutades år 2011.

Av Skolverkets statistik för år 2015 framgår att 47 procent av eleverna uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen och att det genomsnittliga meritvärdet var 178 poäng. Kunskapsresultaten har tidigare år varit relativt konstant med ett meritvärde som varierat mellan 190 och 195 poäng. Andelen elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen har under samma period varit drygt 68 procent.

Av den elevenkät som Skolinspektionen inför granskningen genomfört med skolans samtliga elever i årskurserna 7 till 9 framgår att 69 procent av eleverna anser att de har studiero på lektionerna. 62 procent anser att andra elever stör på lektionerna och 82 procent tycker att de lär sig mycket på lektionerna.

Resultat

<

1. Får eleverna studiero i undervisningen?

1.1 Läraren genomför undervisningen på ett sätt som främjar och upprätthåller studiero.

Bedömningen utgår från lärarnas förmåga att skapa och upprätthålla en god lärandemiljö samtidigt som eleverna ges möjlighet att följa undervisningen och engagera sig i ett meningsfullt lärande. Undervisningens kvalitet i detta avseende bedöms med stöd av nedanstående bedömningspunkter och indikatorer.

1.1.1 Lärandemiljö

- Lärandemiljön är uppmuntrande och stödjande.
- Eleverna bemöts respektfullt.

Vid lektionsobservationerna ser Skolinspektionen flertalet goda exempel på uppmuntrande och stödjande lärmiljöer. Lärarna tilltalar eleverna på ett vänligt sätt och bemöter många av deras frågor på ett sätt som visar att de tycker att elevernas frågor är viktiga. Detta visar sig exempelvis genom att vissa lärare använder elevernas frågor som en möjlighet att fördjupa en genomgång om ett visst sakinnehåll.

När eleverna arbetar på egen hand cirkulerar läraren ofta i klassrummet och hjälper eleverna på olika sätt. Vissa elever får en klapp på axeln och en vänlig uppmaning att fokusera på sitt skolarbete, hos andra elever sätter sig läraren ner och resonerar med eleven för att denna ska få hjälp att komma vidare med sin uppgift. Skolinspektionen ser exempel på hur lärarna med små kommentarer skapar en relation till eleverna genom att visa ett personligt intresse för dem.

Vid en observerad lektion har en elev svårigheter att utföra ett praktiskt moment i undervisningen och gör återkommande fel. De elever som tittar på skrattar då högt åt eleven. Vid detta tillfälle berömmar läraren eleven som återkommande gör försök att klara av uppgiften, men säger inget åt det elever som skrattat när eleven gjort fel. På samma lektion förekommer ett slags "skojbråk" mellan några elever utan att det föranleder ett ingripande från läraren.

De intervjuade eleverna uppger att lärarna mestadels behandlar dem med respekt och att de upplever det som att lärarna "*vill dem väl*". Enligt eleverna visar lärarna detta genom att hälsa på dem, fråga hur de mår och ta sig tid att prata med dem under exempelvis raster. Det är elevernas uppfattning att de kan säga vad de tycker och att lärarna lyssnar på deras synpunkter. Eleverna menar dock att det inte är så vanligt att de får vara med och påverka undervisningen, utan det blir oftast som läraren tidigare bestämt. De intervjuade eleverna uppger också att de upplever att vissa lärare har "*favoriter*" bland eleverna och att det visar sig genom att lärarna då bemöter eleverna på olika sätt. Enligt eleverna får vissa elever aldrig tillsägelser om de kommer försent och de upplevs också få mer beröm och positiva omdömen av lärarna. Eleverna menar att när läraren inte har ett bra bemötande då är inte undervisningen inte heller motiverande.

Av de enkäter som Skolinspektionen gjort i samband med de observerade lektioner uppger nästan samtliga elever att läraren bryr sig om hur det går för dem och behandlar dem med respekt.

Av lärarintervjuer framgår att det finns en gemensam uppfattning i lärarkollegiet om vikten av goda relationer med eleverna. Lärarna beskriver att de på olika sätt arbetat aktivt med att främja ett gott arbetsklimat i klasserna. De intervjuade lärarna uppger att det är viktigt att vara närvarande i sitt bemötande under lektionerna, att lyssna och att prata mycket med eleverna. Lärarna ger också exempel på aktiviteter och arrangemang utanför klassrummet som skapar gemenskap mellan lärare och elever. De intervjuade lärarna uppger vidare att skolan tidigare haft "*livskunskap*" på schemat och att lärarna då inom ramen för denna undervisning genomfört samarbetsövningar och andra aktiviteter som de bedömer haft god effekt på klassrumsklimatet. Enligt lärarna ska arbetet med normer och värden nu genomsyra alla undervisning istället och livskunskapen har tagits bort till förmån för studiepass där eleverna bland annat arbetar med studieteknik. Lärarna uppger att det varierar i vad mån all undervisning genomsyras av arbetet med normer och värden och att det i vissa ämnen upplevs som lättare att på ett naturligt sätt väva in detta i undervisningen. Av lärarintervjuerna framgår också att lärarna bedömer att klassrumsklimatet i flera klasser påverkats negativt sedan livskunskapen togs bort. De menar också att de klasser som inte alls haft livskunskap har en "*tuffare jargong*" med ett sämre bemötande sinsemellan. Lärarna uppger att de på olika sätt försöker förbättra lärandemiljön i klassrummet. Exempelvis har eleverna delats in i mindre

grupper och klassrummen har möblerats om utifrån det. Ytterligare exempel är gemensamma och tydliga lektionsstrukturer. I Skolinspektionens elevenkät inför granskningen uppger 90 procent av eleverna att deras lärare bryr sig om hur det går för dem och behandlar dem med respekt. 83 procent av eleverna uppger att de vågar säga vad de tycker och att deras lärare uppmuntrar dem.

1.1.2 Lärarens ledarskap och undervisningens struktur

- Läraren har ett tydligt ledarskap.
- Lektionen är välplanerad och välstrukturerad.
- Övergångar mellan olika aktiviteter genomförs utan att ordningen störs.
- Läraren ingriper vid störande inslag på ett sätt som främjar elevernas hörsamhet.

Vid de lektioner som Skolinspektionen observerat presenterar läraren muntligt de uppgifter som ska genomföras under lektionen. Vid någon lektion har läraren även skrivit upp planeringen på tavlan. Vid de lektioner där de arbetsmoment som eleverna ska genomföra endast presenteras muntligt går läraren i hög utsträckning runt bland eleverna och upprepar sina instruktioner. Vid de observerade lektionerna tydliggörs inte målen för lektionen utan det framgår endast vilka uppgifter eleverna ska arbeta med. Vid lektionerna används olika typer av läromedel och media och det material som behövs finns i klassrummet. Vid några lektioner måste elever dock lämna klassrummet för att hämta pennor och viss oro uppstår.

När eleverna ska byta arbetsuppgift uppstår också viss oro, eleverna rör sig och pratar med varandra. På de flesta av de observerade lektionerna arbetar eleverna med individuella arbetsuppgifter under större delen av lektionen. Det förekommer också inslag av lärarledda klassrumssamtal. En del observerade lektioner avslutas med en återblick på vad som behandlats och en koppling till hur det passar in i arbetsområdet men det förekommer också att lektioner avslutas med ett kort tillkännagivande att tiden är slut.

Vid lektionsobservationerna kan Skolinspektionen se att lärarna använder sig av olika strategier för att möta oro i klassrummet. Många av lärarna hyssjar utan att någon särskilt elev tilltalas. På en lektion fortsätter läraren att prata samtidigt som hen förflyttar sig till de elever som stör.

På en annan lektion inväntar läraren eleverna genom att tystna och fortsätter först prata när eleverna tystnat. På några lektioner påminner läraren om de ordningsregler som finns och uppmanar exempelvis alla elever att lägga sina mobiler i en låda innan lektionen startar. Det förekommer också att lärare går runt med en papperskorg och uppmanar elever att spotta ut sina tuggummin. Lektionsobservationerna visar att lärarnas strategier oftast ger kortvarig effekt.

Av elevintervjuerna framgår att det inte alltid är tydligt för eleverna vad det är tänkt att de ska lära sig när de arbetar med anvisade uppgifter. Eleverna anser att de inte får tillräckligt tydlig respons på sitt arbete och att det kan vara svårt att veta hur de ska förbättra sina prestationer. Enligt eleverna arbetar de ofta på samma sätt i vissa ämnen, medan de i andra ämnen möter en mer varierad undervisning. Eleverna uppger att det är svårt att koncentrera sig under exempelvis långa genomgångar. Enligt de intervjuade eleverna blir studieron bättre om lektionerna upplevs som intressanta och har ett varierat upplägg. I de fall det blir stökt på en lektion anser eleverna att lärarna är olika bra på att säga ifrån och se till att det blir en varaktig förbättring i klassrummet. Eleverna säger att vissa lärare får säga till flera gånger men att det bara hjälper för stunden. Eleverna berättar att vissa lärare höjer rösten och säger att de kommer att visa ut elever från klassrummet, men de säger också att detta i princip aldrig sker. Eleverna uppger att de bästa lektionerna och där de lär sig bäst, är de lektioner där läraren är engagerad och lever sig in i undervisningen samtidigt som läraren är tydlig med vad som krävs.

I de enkäter som Skolinspektionen gjort i samband med lektionsobservationerna uppger de flesta eleverna att lärarna ser till att de förstår vad de ska göra på lektionerna. En av de observerade lektionerna avviker dock och här uppger en tredjedel av eleverna att de inte alltid förstår. Beroende på lektion uppger mellan var fjärde och var tionde elev att det inte får arbeta på olika sätt

Av lärarintervjuerna framgår att lärarna i högre grad arbetar med tydligare ramar och mer struktur kring elevernas lärande i årskurs sju och åtta eftersom dessa elever upplevs ha större behov av detta, medan de i större utsträckning har ett mer flexibelt arbetssätt gentemot eleverna i årskurs nio, exempelvis genom längre arbetspass och friare arbetsuppgifter. De intervjuade lärarna berättar också att de använder olika strategier för att tydliggöra vad eleverna ska kunna och flera lärare använder

sig av både självskattning och kamratbedömning som ett led i detta arbete. Lärarna uppger att deras arbete oftast "landar" hos eleverna, men att det skiljer sig åt mellan eleverna i de olika årskurserna där niorna oftast har god uppfattning om vad som krävs av dem.

De intervjuade lärarna uppger att studieron kan skifta från grupp till grupp, men också över olika schemapositioner på dagen, men att det överlag är ganska god arbetsro på skolan. Lärarna framhåller vikten av att variera undervisningen för att skapa intresse hos eleverna och uppger även att de försöka anpassa undervisningen och ha fler praktiska inslag om lektionen ligger sent på dagen eller precis innan lunch då många elever upplevs vara trötta.

Enligt lärarna har skolan nyligen bestämt att mobiltelefoner inte ska vara tillåtna på lektionerna. Lärarna anser att skolans rutiner kring insamling av mobiltelefoner överlag fungerar bra. Lärarna menar att de i de viktigaste reglerna agerar samstämmigt men sedan gör de olika när det exempelvis handlar om tuggummi och om eleverna själv ska ha med sig pennor eller inte.

Enligt lärarna används disciplinära åtgärder endast i mindre omfattning och det är den enskilda läraren som får göra en bedömning vad som är lämpligt i stunden eftersom skolan, enligt lärarna, inte har någon direkt plan för detta arbete.

Skolinspektionens elevenkät inför granskningen visar att 85 procent av de elever som besvarat enkäten anser att de förstår vad de ska lära sig på lektionerna medan något färre, 82 procent, tycker att de lär sig mycket. Nästan lika många, 80 procent, tycker att de får arbeta på olika sätt på lektionerna. 78 procent av eleverna anser att lärarna ser till att skolans ordningsregler följs.

1.1.3 Stimulans och anpassning

- Undervisningen stimulerar och utmanar eleverna. Undervisningen anpassas efter elevernas behov och efter situationen.
- Läraren ger eleverna den hjälp och det stöd som de behöver för att klara arbetsuppgifterna.

Under de lektioner som Skolinspektionen observerat arbetar eleverna i huvudsak med samma slags arbetsuppgifter. Vid någon lektion är ele-

verna indelade i halvklass utifrån var de befinner sig i sin kunskapsutveckling. På en annan lektion kan eleverna välja vilket innehåll de ska behandla i sin uppgift utifrån en given instruktion. Vid några lektioner observeras att läraren gör en anpassning när ordet fördelas i klassrummet. En del elever återkommande får svara på frågor som kräver ett mer utvecklande svar, medan andra får rena faktafrågor där det räcker med enstaka ord till svar.

Vid några lektioner finns en assistent med i klassrummet som sitter bredvid några elever och kontinuerligt hjälper dessa. Det förekommer också att några elever har kompensatoriska hjälpmedel såsom i-pad med översättningsappar eller lexikon.

Elever som inte tycks delta i undervisningen bemöts oftast inte på något särskilt sätt av läraren. Det förekommer att läraren tilltalar eleven med namn, lägger handen på axeln, och frågar hur det går med uppgiften. Lärarens agerande medför dock oftast inte att eleven kommer igång med arbetsuppgiften. Skolinspektionen noterar att elever som inte tycks delta i undervisningen ibland lämnas "i fred" till dess att de själva påkallar uppmärksamhet och aktivt ber läraren om hjälp.

Av intervjuer med eleverna att de tycker att de lär sig olika mycket i olika ämnen. Eleverna uppger att de har många lektioner som fungerar bra, där läraren är engagerad, varierar sitt arbetssätt och vill att alla ska hänga med. Men det förekommer också, enligt eleverna, att vissa lektioner till stor del består av långa genomgångar där det är svårt att koncentrera sig och ta till sig innehållet. På sådana lektioner menar eleverna att de sällan själva hinner arbeta och träna på det som genomgången är tänkt att förklara och då lär de sig inte lika mycket. Eleverna uppger också att de på vissa lektioner får vänta länge innan läraren kan hjälpa dem. Eleverna ger också exempel på lärare som inte ger dem tillräckliga instruktioner utan menar att de får själv få fundera ut hur de ska göra. Eleverna säger vidare att det finns lärare som menar att det är upp till varje elev att själv ta reda på vad de missat om de varit frånvarande. Det förekommer också enligt de intervjuade eleverna att lärare går ut från lektionerna och är borta en längre stund och då lämnar eleverna ensamma att reda sig bäst de kan utan möjlighet att få stöd.

De enkäter som Skolinspektionen gjort i samband med lektionsobservationerna visar att mellan 80 - 90 procent uppger att de lär sig mycket på lektionerna.

De intervjuade lärarna uppger att de försöker organisera undervisningen så att de möter alla elever utifrån var de befinner sig i sin kunskapsutveckling, men de menar samtidigt att detta är svårt och att de inte lyckas till fullo. Lärarna uppger exempelvis att en dåligt planerad lektion, undervisningsmaterial som inte fungerar och elevernas dagsform påverkar om de lyckas nå eleverna i sin undervisning eller inte. Enligt lärarna har de god överblick över vilka elever som behöver stöd i sin skolsituation, men uppger även att det kan vara svårt att hitta rätt åtgärder för eleverna och att de hade önskat mera stöd och handledning i detta arbete.

Skolinspektionens elevenkät inför granskningen visar att 44 procent av eleverna tycker att de får för lite utmanande arbetsuppgifter i skolan samtidigt som 80 procent av eleverna anser att de kan få svårare uppgifter om de vill.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att lärarna i olika utsträckning genomför undervisningen på ett sätt som främjar och upprätthåller studiero.

Utredningen visar att lärandemiljön överlag är god och att eleverna med några få undantag tycker att lärarna bryr sig om hur det går för dem och att de blir respektfullt bemötta. Utredningen visar också att lektionerna till stor del är välplanerade, men att det varierar beroende på lärare och ämne i vad mån lektionerna har en struktur som innebär att arbetssätt och arbetsformer varierar vilket påverkar elevernas möjligheter att tillgodogöra sig undervisningen.

1.2 Rektorn tar genom sin styrning ansvar för att skapa förutsättningar för och främja studiero i undervisningen.

Bedömningen utgår från rektors övergripande ansvar för elevernas lärandemiljö. Rektorns arbete i detta avseende bedöms med stöd av nedanstående bedömningspunkter och indikatorer.

- Rektorn för en dialog med lärarna kring de gemensamma värden som ska gälla och säkerställer att lärarna agerar i enlighet med dessa.
- Rektorn ser till att ordningsregler utarbetas i samråd med eleverna.

- Rektorn ser till att disciplinära åtgärder används på ett sätt som främjar skolsituationen för den elev som är föremål för åtgärden och för övriga elever.
- Rektorn för en dialog med lärarna kring undervisningens genomförande i syfte att säkerställa att undervisningen stimulerar och utmanar eleverna samt anpassas efter deras behov.
- Rektorn ser till att studiero i undervisningen följs upp och analyseras utifrån enskilda lärares förmåga att skapa förutsättningar för studiero i undervisningen. Vid behov vidtar rektorn åtgärder som syftar till förbättringar på klassrumsnivå. Rektorn ser till att disciplinära åtgärder riktade mot elever följs upp med mer långsiktiga åtgärder och med fokus på eventuella brister på system- och verksamhetsnivå.

Skolans förebyggande arbete

Enligt rektorn ska skolans arbete med normer och värden genomsyra all undervisning och ingå som en naturlig del i alla ämnen. Rektorn är medveten om att en del lärare uttryckt att detta arbete fungerade bättre då skolan hade undervisning i livskunskap, men framhåller att det är viktigt att detta arbete inte stannar vid en enstaka lektion utan finns med i det dagliga arbetet. Enligt rektorn har lärarna kommit olika långt i sitt arbete med detta eftersom vissa ämnen lämpar sig mer för ett sådant innehåll. Rektorn anser att skolan arbetat länge med att skapa goda relationer till eleverna och att det finns en samstämmighet i kollegiet att detta är viktigt. Rektorn uppger att lärares ledarskap i klassrummet därför behöver stärkas.

Rektorn uppger att skolan under en längre tid brottats med låga kunskapsresultat och att en genomlysning som förvaltningen gjort visar på ett behov av att höja undervisningens kvalitet. Det har därför, enligt rektorn, genomförts fortbildningssatsningar inom både bedömning för lärande och mattelyftet. Det har också skapats lärgrupper på skolan där lärarna under ledning av en samtalsledare diskuterar olika pedagogiska frågor som de sedan provar tillsammans med sina elever. Enligt rektorn har lärarna haft i uppdrag att genomföra lektionsobservationer hos varandra som de sedan ska diskutera tillsammans. Inte alla lärare har genomfört dessa lektionsobservationer. Rektorn uppger att hen även ser lektionsobservationerna som ett sätt att främja kollegialt lärande och för lärarna att "få fler verktyg i boxen" vilket framhålls som nödvändigt då skolan har låga kunskapsresultat. Rektorn uppger att hen tar del av lärgrupernas

arbete och använder detta i sitt arbete med att formulera utvecklingsmål för skolan. När det gäller undervisningens kvalitet uppger rektorn att den följs upp på medarbetarnivå vid de årliga medarbetarsamtalen. I de fall rektor fått kännedom om att undervisningen inte fungerar fullgott för den enskilda läraren uppger rektorn att hen har en dialog med berörd lärare och försöker få denne att få syn på om det finns alternativa sätt att undervisa för att nå eleverna bättre. Enligt rektorn har man på skolan kommit olika långt i sin förståelse av läraruppdraget och det finns en viss tendens att söka svaren hos eleverna och lyfta fram deras tillkortakommanden när en undervisningssituation inte fungerar. Detta syns enligt rektorn också i arbetet med passiva elever som inte följer med i undervisningen där en del lärare lägger ett allt för stort ansvar på den enskilda eleven och utgår ifrån ett ställningstagande att man inte kan tvinga elever att lära sig.

Gällande arbetet med normer och värden uppger rektorn att detta följs upp i de olika ämneslagen som sedan återspeglar till rektor. Enligt rektorn ger även skolans årliga enkät en fingervisning om hur väl detta arbete fungerar och frågorna kring trygghet och trivsel brukar enligt rektorn ligga högt. Rektorn uppger dock att hen trots detta inte är helt nöjd med stämningen på skolan då den kan upplevas som lite "brötig" elever emellan med en något hård jargong och periodvisa "skojbråk".

De intervjuade lärarna uppger att de arbetat mycket med mentorskap och att det råder en samsyn i kollegiet om vad som ligger i det uppdraget. Enligt lärarna är det viktigt att skapa goda relationer till eleverna och att vara en god ledare i klassrummet. De intervjuade lärarna berättar att de börjar redan när de tar emot nya elever i årskurs 7 med klassens dag med olika typer av samarbetsövningar. Enligt de intervjuade lärarna är skolans lärgrupper en viktig arena för att diskutera och utveckla sin undervisning. De intervjuade lärarna uppger att rektorn försöker ha god inblick i skolans verksamhet och regelbundet tar del av det arbete som bedrivs i lärgrupperna. Enligt lärarna försöker rektorn också synas i verksamheten genom att delta i elevrådets möten och prata med elever i korridorerna. En del av de intervjuade lärarna har haft lektionsbesök av rektorn, men inte alla, och de uppger att detta primärt använts vid deras medarbetarsamtal.

Skolans agerande för att upprätthålla studiero

Av intervjun med rektorn framgår att skolans arbete med att stärka ledarskapet i klassrummet delvis härstammar från att man såg ett behov av att få grepp om lektionerna och minska sådant som upplevdes som störande moment. Enligt rektorn förekom det mycket spring in och ut ur klassrummet när elever skulle

hämta material, dricka, eller gå på toaletten och att lyfta fram lektionens betydelse genom att skapa en tydlig inramning blev enligt rektorn ett sätt att möta denna oro. Rektorn uppger vidare att ytterligare ett steg i detta arbete blev att skapa mobilfria lektioner där eleverna ombads att lägga mobiltelefonerna i en låda vid lektionens start. Enligt rektorn upprätthåller vissa lärare dessa överenskommelser på ett bra sätt, medan andra lärare behöver mer stöd i sitt arbete med att utöva ett tydligt ledarskap i klassrummet.

Rektor uppger att skolans ordningsregler tas fram i samverkan med eleverna och att det finns en tydlig rutin på skolan för hur reglerna årligen ska ses över. Enligt rektorn följer eleverna i huvudsak ordningsreglerna och rektorn menar att det är viktigt att det råder en tydlig linje över hela skolan av vad som förväntas av eleverna. Rektorn uppger vidare att hen inte känner till att det även förekommer klassrumsspecifika ordningsregler. Rektorn berättar att lärare sökt stöd och rektors synpunkter på hur de ska agera i olika situationer. Därför har rektorn och lärarna tillsammans diskuterat när och hur disciplinära åtgärder ska användas och tagit fram så kallad konsekvenstrappa. Enligt rektorn råder det nu samstämmighet i vilka konsekvenser som ska användas när eleverna bryter mot ordningsreglerna. Enligt rektorn är det viktigt att skolan står upp för elevens rätt till undervisning och att detta förhållningsätt måste genomsyra deras arbete även när elever bryter mot ordningsreglerna.

De intervjuade lärarna beskriver på liknande sätt gällande hur ordningsreglerna tas fram och hur disciplinära åtgärder används. De intervjuade eleverna uppger att skolans ordningsregler funnits ett tag och att de brukar diskutera dem i samband med ett nytt läsår. De menar dock att det inte brukar ske några större förändringar efter dessa diskussioner. Eleverna menar att inget särskilt händer om man bryter mot ordningsreglerna. Enligt eleverna är stämningen i deras klasser ganska god och de kan inte erinra sig att de haft några särskilda insatser för att främja trivseln på något särskilt sätt, såsom samtalsövningar eller diskussioner kring hur man ska vara mot varandra. Eleverna menar att man inte lägger särskilt mycket tid på sådant i skolan och om det sker är det i så fall på grund av att något särskilt hänt.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att rektorn inte i alla delar tar ett övergripande ansvar för elevernas lärandemiljö i stort och för studieron i klassrummet.

Det framkommer av utredningen att rektorn följer upp elevernas upplevelse av trygghet och studiero. Rektorn har också sett till att det finns en organisation som stödjer lärarnas förutsättningar att vidareutveckla undervisningen genom lärgrupper och lektionsobservationer. Om rektor får kännedom om att undervisning inte fungerar på ett fullgott sätt förs en dialog med berörd lärare som syftar till att denne ska få syn på alternativa sätt att arbeta med eleverna. Denna handledning sker dock inte på något systematiskt sätt. Utredningen visar också att arbetet med att utveckla undervisningens kvalitet inte följs upp på ett systematiskt sätt. Det finns gemensamma intentioner hur undervisningen ska bedrivas på skolan för att stärka lärarens ledarskap och främja en god lärandemiljö, men dessa har endast delvis fått genomslag. Skolinspektionen bedömer att inte all undervisning bedrivs på ett sådant sätt att den möter elevernas behov och stimulerar deras fortsatta lärande. Skolans låga kunskapsresultat bör ses i ljuset av detta.

Metod och material

Granskningen av skolans arbete för att säkerställa studiero utgår från skolbesök där empiri samlas in genom att inspektörerna observerar undervisning och genomför intervjuer. Inför skolbesöken studeras de dokument som begärs in från skolan, tillsammans med resultat från skolenkäten. I Skolinspektionens modell för granskning av undervisning ingår olika datainsamlingsmetoder: statistik, dokumentstudier, observationer, intervjuer och enkäter.

Dokumentstudier och elevenkäter utgör underlag för de intervjuer som genomförs med elever, lärare och rektor och syftar till att dels ge en bild av skolans arbete för att säkerställa studiero dels till att planera genomförandet av skolbesöken.

Syftet med lektionsobservationerna är att inspektörerna ska inhämta förstahandsinformation om hur de observerade lärarna genomför undervisningen avseende granskningens frågeställningar.

Två olika elevenkäter används i denna granskning. Samtliga skolans elever i de årskurser som granskningen omfattar besvarar en inledande enkät som belyser elevernas upplevelse av studiero i undervisningen och lärarnas och skolans arbete med att främja och upprätthålla studiero. Vidare besvarar eleverna en enkät i slutet av de lektioner som observerats.

Tabellen visar andel elever i årskurserna 7 till 9 som besvarat den inledande elevenkäten, antalet intervjuade elever, antal lektionsobservationer, antalet elever som besvarat den uppföljande elevenkäten samt antalet intervjuade lärare.

Valboskolan	Antal/andel
Inledande elevenkät	212
Lektionsobservationer	6
Uppföljande elevenkät	89
Intervjuade elever	9
Intervjuade lärare	10